

Alþingi
Efnahags- og viðskiptanefnd
b.t. Eiríks Áka Eggertssonar, nefndarritara
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 18. nóvember 2011

Umsögn Norðuráls ehf. um frumvarp til laga um ráðstafanir í ríkisfjármálum þskj. 200 – 195 mál

Meðfylgjandi er umsögn og athugasemdir Norðuráls ehf. (**Norðurál**), sem er móðurfélag Norðuráls Grundartanga ehf. og Norðuráls Helguvíkur ehf., við framangreint frumvarp á þingskjali 200-195. mál (**frumvarpið**) sem lagt hefur verið fram á Alþingi.

Með bréfi þessu eru gerðar alvarlegar athugasemdir við d lið 11. gr. í IV. kafla frumvarpsins-breyting á lögum nr. 129/2009 um umhverfis- og auðlindaskatta með síðari breytingum. Með þessu ákvæði frumvarpsins eru lagðar til breytingar á lögum nr. 129/2009 um umhverfis og kolefnisskatta þar sem lagt er til að greiða skuli kolefnisgjald af jarðefnauppruna í föstu formi (þ.e. kol, koks, rafskaut og deig til rafskautagerðar) leiði sú notkun til losunar koltvísýrings í andrúmsloftið.

Enn fremur er rétt að geta þess að Norðurál gerir athugasemdir við, í ljósi þeirra mikilsverðu hagsmuna og skuldbindinga sem íslenska ríkið hefur tekið á sig og sem hér á eftir eru rakin, að Efnahags- og viðskiptanefnd hafi ekki óskað sérstaklega eftir umsögn Norðuráls um frumvarpið.

ALMENNT

Með fjárfestingarsamningi (enska: Investment Agreement) sem undirritaður var þann 7. ágúst 1997 milli Norðuráls Grundartanga ehf. annars vegar og íslenska ríkisins hins vegar vegna byggingar og reksturs álvers á Grundartanga var kveðið á um ýmis atriði vegna fjárfestingar og reksturs framangreinds álvers. Samningurinn var gerður til 20 ára og með heimild og samkvæmt ákvæðum laga nr. 62/1997. Samkvæmt ákvæðum 16. gr. samningsins var því sérstaklega heitið af íslenska ríkinu að tryggt skyldi vera að á samningstímanum skyldi ekki neitt það vera aðhafst sem myndi hafa veruleg áhrif á byggingu álvers eða rekstur Norðuráls.

Íslenska ríkið hefur tekið á sig samsvarandi skuldbindingar gagnvart systurfélagi Norðuráls, Norðuráli Helguvík ehf. samkvæmt ákvæðum 14. gr. fjárfestingarsamnings (enska: Investment Agreement) dags. 7. júlí 2009.

(hér eftir verður vísað til framangreindra fjárfestingarsamninga sem **samningsins**).

Með sameiginlegri yfirlýsingu Norðuráls Grundartanga ehf., RioTinto Alcan, Alcoa á Íslandi, Elkem á Íslandi, fjármálaráðherra og iðnaðarráðherra þann 7. desember 2009 samþykktu framangreind félög að greiða fyrirfram greiðslu upp í væntanlega álagningu opinberra gjalda vegna gjaldaáranna 2013-2018. Í yfirlýsingunni sagði enn fremur að

Þetta fyrirkomulag ásamt sköttum á raforku og kolefnislosun vegna fljótandi eldsneytis, sem lagt yrði á með sérstökum lögum skyldi standa í þrjú ár frá 2010 að telja. Þess væri að vænta að Ísland yrði aðili að alþjóðlegu viðskiptakerfi með losun gróðurhúsalofttegunda er geti tekið gildi árið 2013 en ekki lægi fyrir hvernig slíkt kerfi yrði útfært. Markmið væri að slík skattheimta skyldi ekki fela í sér lakari starfsskilyrði fyrir fyrirtæki sem reka starfsemi sína hér á landi samanborið við önnur Evrópuríki og erlenda samkeppnisaðila á sama markaði.

Með fjórða viðauka við samninginn sem undirritaður var, samkvæmt heimild í lögum nr. 151/2009, af íslenska ríkinu og Norðuráli Grundartanga ehf. þann 8. janúar 2010 (**fjórði viðaukinn**) var ákvæðum yfirlýsingarinnar veitt samningsgildi hvað Norðurál varðaði.

ATHUGASEMDIR NORÐURÁLS D-LIÐAR 11. GR. FRUMVARPSINS

Norðurál gerir eftirfarandi athugasemdir við framangreint ákvæði frumvarpsins

Aukin gjaldtaka á Norðurál

Ljóst er að verði framangreint ákvæði frumvarpsins að lögum mun það leiða til verulega aukinna álagna á dótturfélög Norðurál, sem munu hlaupa á hundruðum milljóna eða jafnvel milljörðum króna.

Hvorki í ríkjum Evrópusambandsins né annars staðar eru slíkar fjárhæðir innheimtar vegna losunar kolefnis vegna rafskauta í áliðnaði. Þar með verður dótturfélögum Norðuráls og öðrum aðilum í sambærilegum iðnaði, ef frumvarpið verður samþykkt, skapað verra samkeppnisumhverfi vegna reksturs síns heldur en í öðrum löndum.

Með því að Ísland gerðist aðili að viðskiptakerfi Evrópusambandsins (**ETS**) voru áformin skýr um að ETS yrði eina kerfið sem héldi utanum kolefnislosun vegna álframleiðslu á Íslandi. Evrópusambandið hefur skýr áform uppi að tryggja að aðildarlönd ETS taki ekki upp sjálfstæð kerfi sem leiði til tvöfaldrar gjaldtöku vegna kolefnalosunar.

Skortur á samanburði og rökstuðningi

Í almennum athugasemdum við frumvarpið er meðal annars frá því greint vegna framangreindrar breytingar að gjaldstofn vegna losunar kolefnis af jarðefnauppruna verði breikkaður, en aðeins til eins árs, með hliðsjón af þeim breytingum sem framundan séu á viðskiptakerfi Evrópusambandsins, sem meðal annars séu í því fólgnar að losun frá álverum og og járnblendri muni að öllum líkindum vera háð losunarheimildum ETS frá og með árinu 2013.

Af ákvæðum frumvarpsins er hvorki að sjá að gerður hafi verið samanburður við framkvæmd gjaldtöku á álver í helstu viðskipta- og nágrannalöndum sem og löndum Evrópusambandsins. Í athugasemdum við frumvarpið er hins vegar látið nægja að vísa til þess að líklegt sé að losunargjald verði lagt á álver á árinu 2013 samkvæmt ETS.

Í ljósi þeirra skuldbindinga ríkisins með yfirlýsingunni, fjórða viðaukanum og samningnum hefði verið rík ástæða til þess að í skýringum væri skýrt hvernig slík gjaldtaka sem þar er lögð til samræmdist þeim skuldbindingum og loforðum sem ríkið hefur tekið á sig með framangreindum samningum.

Brot á skuldbindingum ríkisins samkvæmt samningnum og fjórða viðaukanum

Verði framangreint ákvæði frumvarpsins að lögum felst í því vanefnd á þeim samningum og skuldbindingum sem Íslenska ríkið hefur tekið á sig og sem farið hefur verið yfir að framan. Felast vanefndir ríkisins annars vegar í því að Norðuráli og dótturfélögum þess er búið verra samkeppnisumhverfi en sambærilegir framleiðendur í öðrum löndum njóta og hins vegar að slík gjaldtaka hefur veruleg neikvæð áhrif á rekstur Norðuráls. Því til viðbótar telur Norðurál, verði frumvarpið að lögum, að forsendur fyrir fjórða viðaukanum séu brostnar.

Hér telur Norðurál að rétt sé haldið til haga að slíkt hafi að öllum líkindum neikvæð áhrif á orðspor Íslenska ríkisins meðal erlendra fjárfesta sem kunna að hafa áhuga á að fjárfesta á Íslandi.

Réttmætar væntingar Norðuráls og brot á stjórnarskrárvörðum réttindum

Norðurál telur að ef frumvarpið verði að lögum feli slík samþykkt Alþingis í sér brot gegn réttmætum væntingum samkvæmt ákvæðum samningsins og fjórða viðaukans. Þær lögsmætu væntingar sem félagið og dótturfélög þess njóta, auk samningsákvæða þar um, með tilliti til aukinnar gjaldtöku á rekstur dótturfélaga Norðuráls njóti verndar ákvæðis 72. gr. stjórnarskrárinnar um friðhelgi eignarréttar. Norðurál telur að félagið sem og dótturfélög þess verði ekki svipt þeim réttindum sem það nýtur samkvæmt framangreindum samningum bóttalaust eða án annarra réttarverkana sem ákvæði slíkra samninga kunna að bjóða.

Með vísan til þess sem fært hefur verið að framan telur Norðurál að varhugavert sé að ákvæði d-liðar 11.gr. frumvarpsins verði að lögum og telur því að fella beri í meðförum Alþingis ákvæðið út úr frumvarpinu.

Virðingarfyllt

F.h. Norðuráls

Ragnar Guðmundsson, forstjóri